System Kontroli Wewnętrznej

Opis Systemu Kontroli Wewnętrznej funkcjonującego w ING Banku Śląskim S.A.

ING BANK ŚLĄSKI

ING

Jednym z elementów zarządzania bankiem jest system kontroli wewnętrznej, którego podstawy, zasady i cele wynikają z ustawy Prawo Bankowe, Rozporządzenia Ministra finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach oraz Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

1. Skuteczności i efektywności działania Banku.
2. Wiarygodności sprawozdawczości finansowej.
3. Przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem Banku.
4. Zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach realizacji celów ogólnych system kontroli wewnętrznej zapewnia również:

a) badanie zgodności działalności Banku i czynności wykonywanych w ramach tej działalności przez osoby powiązane, z regulacjami rynków, na których działa Bank, regulacjami Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A., izb rozliczeniowych i rozrachunkowych, o których mowa w art. 68a ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz giełdowych izb rozrachunkowych, o których stanowi art. 2 pkt 4 ustawy o giełdach towarowych, których uczestnikiem jest Bank,
b) dobrze zorganizowane i bezpieczne prowadzenie działalności,
c) funkcjonowanie odpowiednich procedur administracyjnych i księgowych
d) skuteczność aktów wewnętrznych dotyczących przepływu informacji poufnych i informacji stanowiących tajemnicę zawodową oraz zabezpieczenia dostępu do nich,
e) wiarygodność sprawozdań niefinansowych,
f) skuteczność aktów wewnętrznych dotyczących rozpatrywania reklamacji i wniosków klientów oraz prowadzenia rejestru reklamacji,
g) skuteczność aktów wewnętrznych dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.
h) prowadzanie przez Bank inwestycji zgodnie z wymogami i standardami oraz w sposób adekwatny do skali oraz ryzyka tych inwestycji.

II. Role organów Banku

1. Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza w ramach swoich funkcji określonych w *Regulaminie Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.* związanych z monitorowaniem i nadzorem nad systemem kontroli wewnętrznej po uprzednim zarekomendowaniu przez Komitet Audytu:

a) zatwierdza, Politykę – System kontroli wewnętrznej w ING Banku Śląskim S.A.;
b) zatwierdza, kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, zaproponowane przez Zarząd;
c) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnianiem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;
d) monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje otrzymywane od Zarządu, Komitetu Audytu oraz Center of Expertise - Compliance i Departamentu Audytu Wewnętrznego.
e) dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli realizowanej w pierwszej i drugiej linii obrony, Center of Expertise - Compliance oraz Departamentu Audytu Wewnętrznego.
f) zatwierdza zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej obejmujących, co najmniej nieprawidłowości wysokie i krytyczne.

2. Komitet Audytu

Pełni funkcje konsultacyjno-doradcze dla Rady Nadzorczej w zakresie zadań związanych z systemem kontroli wewnętrznej.

3. Zarząd Banku

Zarząd Banku w ramach procesu zarządzania Bankiem:

a) projektuje, wprowadza oraz zapewnia funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;
b) zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych;
c) podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej,
d) ustanawia kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej;
e) określa rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące;
f) akceptuje zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej obejmujących, co najmniej nieprawidłowości wysokie i krytyczne;
g) zatwierdza kryteria wyboru procesu za istotny oraz listę procesów istotnych wraz z ich powiązaniem z celami ogólnymi i szczegółowymi;
h) zapewnia regularny przegląd wszystkich funkcjonujących procesów w Banku pod kątem ich istotności;
i) akceptuje Politykę - System kontroli wewnętrznej w ING Banku Śląskim S.A., zapewnia jej okresowy przegląd i aktualizację a także przedstawia wyniki tego przeglądu Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej;
j) zapewnia dostęp pracowników Center of Expertise - Compliance i Departamentu Audytu Wewnętrznego do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych;
k) ustanawia zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku oraz określa rolę jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie i wdrożenie;
l) odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku;
m) ustanawia odpowiedni zakres i kryteria niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie;
n) zapewnia funkcjonowanie matrycy funkcji kontroli wraz z przypisaniem zadań związanych z zapewnieniem jej funkcjonowania;
o) ustanawia zasady raportowania, co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz wynikach testowania pionowego.

Udziela informacji tj.:

p) informuje Radę Nadzorczą, nie rzadziej niż raz w roku, o sposobie wypełnienia zadań z zakresu systemu kontroli wewnętrznej ze szczególnym uwzględnieniem:
   - adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągania każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
   - skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działaniach zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
   - zapewnienia niezależności Center of Expertise - Compliance i Departamentu Audytu Wewnętrznego,
   - zapewnienia odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników Center of Expertise - Compliance i Departamentu Audytu Wewnętrznego.

III. Schemat trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku

System kontroli wewnętrznej obejmuje cały obszar struktury organizacyjnej Banku i funkcjonuje w podziale na trzy linie obrony.

Rysunek nr 1 Model trzech linii obrony

Pierwsza Linia Obrony	Druga Linia Obrony	Trzecia Linia Obrony
Wszystkie zespoły i jednostki biznesowe. Wszystkie zespoły i jednostki funkcji wsparcia w tym: IT, Operacje, HR, Departament Prawny, Finanse, Zakupy	Wszystkie zespoły i jednostki w Pionie ryzyka (CRO) Jednostki z obszaru ryzyka braku zgodności (Compliance)	Departament Audytu Wewnętrznego

1. Pierwsza linia obrony

Jest częścią funkcji kontroli. Odpowiada za:

a) opracowanie, wdrożenie i wykonywanie mechanizmów kontrolnych mających za zadanie zapewnienie osiągania celów ogólnych i szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej,
b) przestrzeganie zasad wynikających z zatwierdzonych polityk, regulaminów, instrukcji i procedur,
c) analizę, kontrolę oraz zarządzanie ryzykami w procesach, w tym również w odniesieniu do działań zleconych na zewnątrz (outsourcing),
d) niezależny monitoring przestrzegania mechanizmów kontrolnych w postaci weryfikacji bieżącej i/lub testowania poziomego,
e) zapewnienie podjęcia działań wynikających z rekomendacji audytorskich i poza-audytorskich.

Zadania pierwszej linii obrony realizuje wyższe rangą kierownictwo, jak i jednostki organizacyjne przez nie nadzorowane, realizujące cele biznesowe oraz bezpośrednio je wspierające. Pierwszą linię obrony stanowią jednostki organizacyjne Banku niewskazane w drugiej i trzeciej linii obrony, jak i sieć sprzedaży Banku.

2. Druga linia obrony

Realizuje zadania wynikające z funkcji kontroli drugiej linii obrony oraz wspiera pierwszą linię obrony w osiąganiu celów systemu kontroli wewnętrznej.

Odpowiada za:

a) wydawanie regulacji (w tym analizę zgodności z regulacjami zewnętrznymi) oraz zapewnienie metod i narzędzi w ramach systemu kontroli wewnętrznej,
b) zatwierdzenie decyzji pierwszej linii dotyczących wdrażania lub usuwania mechanizmów kontrolnych,
c) weryfikowanie stosowania przez pierwszą linię obrony regulacji z zakresu systemu kontroli wewnętrznej,
d) monitoring poziomy przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach drugiej linii obrony,
e) monitoring pionowy pierwszej linii obrony w zakresie przestrzegania mechanizmów kontrolnych.

Jednostki drugiej linii obrony w ramach działań kontrolnych dokonują własnej niezależnej oceny efektywności funkcjonowania pierwszej linii obrony poprzez: inspekcje, testy, przeglądy i inne formy kontroli.

3. Trzecia linia obrony

Departament Audytu Wewnętrznego (DAW), pełni rolę trzeciej linii obrony i dostarcza kierownictwu niezależnego, obiektywnego zapewnienia, co do adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w pierwszej i drugiej linii obrony.

Role, uprawnienia, zakres i charakter pracy, zakres odpowiedzialności Dyrektora DAW i Audytorów Wewnętrznych oraz zasady współpracy jednostek organizacyjnych Banku z DAW są uregulowane w Polityce – Karta Audytu ING Bank Śląski S.A. (Karta Audytu).

IV. Funkcja kontroli

Funkcja kontroli stanowi element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne zaimplementowane w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie ich przestrzegania oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli. Obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
W ramach funkcji kontroli wyodrębniono procesy istotne dla Banku, w których wskazane zostały kluczowe mechanizmy kontrolne.

V. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego

1. Center of Expertise - Compliance

Center of Expertise - Compliance pełni funkcję komórki ds. zgodności. W strukturze organizacyjnej Banku Center of Expertise - Compliance podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.
Zakres zadań Center of Expertise - Compliance jest określony w Regulaminie organizacyjnym i w szczególności obejmuje:

1. Opracowanie, weryfikacja i aktualizacja polityk, standardów i procedur w zakresie ryzyka braku zgodności (compliance).
2. Opracowywanie i roczna aktualizacja Tablicy Ryzyka Braku Zgodności oraz Planu Monitoringu Compliance.
3. Identyfikacji i ocena ryzyka braku zgodności banku.
4. Wparcie jednostek pierwszej linii obrony w opracowywaniu testów kluczowych kontroli compliance.
5. Monitorowanie jakości i efektywności testów kluczowych kontroli compliance, realizowanych przez pierwszą linię obrony.
6. Opracowanie i wykonywanie kontroli compliance.
7. Analiza i opiniowanie nowych lub zmienianych produktów, regulacji wewnętrznych oraz projektów pod kątem zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
8. Doradztwo dla Zarządu, menadżerów i pracowników w zakresie interpretacji i stosowania wymogów compliance, w tym wydawanie szczegółowych wytycznych dotyczących określonego postępowania.
9. Organizacja procesu zgłaszania naruszeń etyki zawodowej (Whitleblower) oraz zapewnienie właściwego raportowania.
10. Opracowanie i przedstawianie raportów ryzyka braku zgodności Prezesowi Zarządu, Zarządowi Banku oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej.
11. Implementacja szkoleń i programów uświadamiających, w zakresie ryzyka braku zgodności.
12. Wsparcie zarządzania ryzykiem braku zgodności w spółkach Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego.
13. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi Banku, innymi jednostkami Grupy ING, regulatorami, audytorami lub uprawnionymi partnerami (np. ZBP), w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Niezależność Center of Expertise - Compliance jest zapewniona poprzez:

1. Bezpośrednią podległość jednostki, w strukturze organizacyjnej, Prezesowi Zarządu.
2. Przez mechanizmy kontrolne opisane w procedurze „Szczegółowe zasady kontroli poziomu wynagrodzeń i ochrony przed nieuzasadnionym rozwiązaniem stosunku pracy dla pracowników audytu wewnętrznego oraz komórki ds. zgodności", a także przez to, iż CoE – Compliance Lead:
   a) jest powoływany i odwoływany za zgodą Rady Nadzorczej,
   b) raportuje bezpośrednio do Prezesa Zarządu Banku i Rady Nadzorczej
   c) ma zapewnioną możliwość bezpośredniego komunikowania się oraz raportowania do Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu,
   d) uczestniczy w posiedzeniach Zarządu Banku,
   e) uczestniczy w posiedzeniach Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu
3. CoE – Compliance Lead wyznacza osobę zastępującą go na czas jego nieobecności.
4. W przypadku nieobecności CoE – Compliance Leada, osoba zastępująca uczestniczy w posiedzeniach Zarządu Banku, a także Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu.

2. Departament Audytu Wewnętrznego

Zgodnie z Ustawą Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. i pozostałymi uszczegółowiającymi wymogami regulacyjnymi oraz standardami Grupy ING, Bank wyodrębnia w strukturze organizacyjnej Departament Audytu Wewnętrznego, którego zadaniem jest dokonywanie niezależnegoi obiektywnego przeglądu i oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego. Audytorzy DAW zobowiązani są do wykonywania swoich zadań z zachowaniem obiektywizmu oraz należytej staranności zawodowej. DAW zatrudnia w większości audytorów posiadających rozpoznawane certyfikaty branżowe (np. CIA, CISA, ACCA) oraz wspiera ich w dalszym doskonaleniu kwalifikacji zawodowych.
Ponadto DAW przestrzega w swojej działalności obowiązkowych elementów Międzynarodowych Standardów Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego (ang. IPPF) określonych przez Instytut Audytorów Wewnętrznych (ang. IIA) z uwzględnieniem wymogów wskazanych przez organ nadzorczy (UKNF), w szczególności w Rekomendacji H.
Niezależność DAW od innych jednostek Banku zapewniona jest poprzez:

1. Bezpośredni (w każdym momencie i z własnej inicjatywy) kontakt Dyrektora DAW z Zarządem Banku, Komitetem Audytu, Radą Nadzorczą oraz biegłym rewidentem w sprawach wymagających ich uwagi;
2. Udział Dyrektora DAW lub osoby go zastępującej w posiedzeniach Zarządu Banku;
3. Udział Dyrektora DAW lub osoby go zastępującej w posiedzeniach Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej
4. Zatwierdzanie powołania i odwołania Dyrektora DAW przez Radę Nadzorczą, po uprzednim zarekomendowaniu przez Komitet Audytu. Odwołanie Dyrektora DAW odbywa się po uprzednim jego wysłuchaniu przez Radę Nadzorczą. O zmianie na stanowisku dyrektora DAW, wraz z podaniem przyczyn zmian, informowany jest Regulator;
5. Mechanizmy kontrolne opisane w procedurze „*Szczegółowe zasady kontroli poziomu wynagrodzeń i ochrony przed nieuzasadnionym rozwiązaniem stosunku pracy dla pracowników komórki audytu wewnętrznego oraz komórki ds. zgodności*”.;

6. Nieangażowanie się Audytorów w działalność operacyjną Banku.

VI. Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

Departament Audytu Wewnętrznego przeprowadza roczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w ramach pierwszej i drugiej linii w oparciu o:

a) Wyniki audytów ze zrealizowanego rocznego planu audytów, z uwzględnieniem udziału opinii pozytywnych w populacji wraz ze zidentyfikowanymi ryzykami krytycznymi i wysokimi w trakcie roku, w szczególności otwartymi na dzień oceny systemu kontroli wewnętrznej i ich koncentracji;
b) Zalecenia regulatora i audytora zewnętrznego, otwarte na dzień wydawania oceny systemu kontroli wewnętrznej z uwzględnieniem ich koncentracji.
c) Terminowości i postępu w realizacji działań ograniczających zidentyfikowane ryzyka.

Ostatecznej oceny systemu kontroli wewnętrznej dokonuje Rada Nadzorcza, z uwzględnieniem rekomendacji Komitetu Audytu, która w szczególności uwzględnia:

a) ocenę Departamentu Audytu Wewnętrznego,
b) informację Zarządu, o sposobie wykonywania zadań z zakresu systemu kontroli wewnętrznej,
c) okresowe raporty Center of Expertise - Compliance,
d) ocenę skuteczności działania jednostki Financial Crime Compliance, zgodnie z właściwymi wytycznymi organów nadzoru,
e) istotne, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacje uzyskane od podmiotu dominującego i podmiotów zależnych.
f) ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta lub audytora zewnętrznego,
g) ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów),

istotne z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.